

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія музики і хореографії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
«04» _____ 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ХОРОВЕ ДИРИГУВАННЯ

спеціальність 014 Середня освіта

(014.13 Середня освіта)

(Музичне мистецтво))

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 2015/17
Сєвєр
(підпис) (прізвище, ініціали)
« _____ » 20 17 р.

Київ - 2017

Робоча програма «Хорове диригування» для студентів спеціальності: 014 Середня освіта (014.13 Середня освіта) (Музичне мистецтво))

Розробник: Теряєва Лариса Анатоліївна, викладач циклової комісії музики і хореографії Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні циклової комісії музики і хореографії

Протокол від « 29 » серпня 2017 р. № 1

Голова циклової комісії музики і хореографії

(Т.В.Романова)
(підпис)

© _____ 20__ рік

© _____ 20__ рік

1. Опис предмета навчальної дисципліни «Хорове диригування»

Курс	Спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів: 1 кредит</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>180 годин</i></p> <p><i>I курс – 37 год.</i></p> <p>Тижневе навантаження: <i>1 год.</i></p>	<p>Шифр та назва спеціальності: 014.13 Середня освіта <i>Музичне мистецтво</i></p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>"молодший спеціаліст"</i></p>	<p>Рік підготовки: <i>I</i> Семестр: <i>1-2</i></p> <p>Аудиторних занять – 33 год.: <i>1 семестр – 16 год.</i> <i>2 семестр – 17 год.</i></p> <p>З них практичні заняття - 31 год.: <i>1 семестр – 15 год.</i> <i>2 семестр – 16 год.</i></p> <p>підсумковий контроль знань – 2 год.: <i>1 семестр – 1 год.</i> <i>2 семестр – 1 год.</i></p> <p>самостійна робота – 4 год.: <i>1 семестр – 2 год.</i> <i>2 семестр – 2 год.</i></p>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – підготовка кваліфікованих фахівців за обраною спеціальністю, удосконалення професійних умінь і навичок диригентської діяльності, співацької культури, формування у майбутніх фахівців творчого підходу до професії.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Хорове диригування” є:

- формування умінь і навичок хорового диригування;
- розвиток вокально-хорових технічних та виконавсько-творчих навичок в системі свідомого володіння голосом;
- ознайомлення з прийомами та методами керування хором та їх практичне опанування;
- вміння свідомо сприймати і аналізувати звучання багатоголосного хору;
- вдосконалювати диригентські навички, необхідні для керування хором у загальноосвітній школі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен оволодіти

наступними загальними компетентностями:

- фаховою;
- соціальною;
- комунікативною;
- полікультурною;
- інформаційною;
- саморозвитку та самоосвіти;
- продуктивної творчої діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні **фахові компетентності:**

- ціннісно-сміслові (ціннісно-сенсові);
- навчально-пізнавальні (когнітивні, інформаційні);
- творчо-діяльнісні (креативні, предметні);
- полікультурні (загальнопредметні, загальнокультурні);
- соціокультурні (загальнокультурні, комунікативні);
- методологічні;
- світоглядні;
- особистісного самовдосконалення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні **предметні компетентності:**

- читання хорової партитури з листа;
- художньо-педагогічний аналіз хорових творів;
- виразне виконання партитури на фортепіано;
- спів а capella окремих хорових партій;
- диригування творів різних жанрів та стилів;
- виконання пісень шкільного репертуару напам'ять;

- вдосконалення навичок диригування хорових творів а capella;
- самостійний підбір найкращих зразків музичного мистецтва для дітей з урахуванням особливостей різних вікових категорій;
- створення супроводу для пісень шкільного репертуару;
- організація практичної роботи з хором;
- диригентсько-виконавська інтерпретація хорового твору;
- вдосконалення диригентської майстерності керування хором.
- доцільний вибір пісенних творів;
- знання шкільного програмного музичного репертуару;
- уміння захопити школярів власним виконанням класичних та сучасних творів;
- прищеплення їм любові до музичної скарбниці хорового мистецтва.

Предмет: процес цілеспрямованої музичної підготовки студентів до майбутньої професії.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи диригентської майстерності

Тема 1. Диригентська техніка та її завдання при керуванні хором.

Диригентський апарат. Основи диригентської техніки

Тема 2. Структура диригентського жесту. Показ вступу та закінчення

Тема 3. Диригентський показ пауз, цезур, подиху, акцентів, штрихів.

Тема 4. Звуковедення legato і non legato

Тема 5. Диригування творів. Гра хорових партитур, спів хорових партій. Виконання пісень дошкільного репертуару

Змістовий модуль 2. Формування умінь та навичок диригування

Тема 1. Диригування у розмірах 2/4.

Тема 2. Диригування у розмірах $\frac{3}{4}$

Тема 3. Диригування у розмірах 4/4. Аналіз хорових творів.

Тема 4. Фразування. Показ дихання по фразам

Тема 5. Диригування творів. Гра хорових партитур, спів хорових партій. Виконання пісень шкільного репертуару (1 клас).

4. Структура навчальної дисципліни

1 курс

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
лекції		практ	сем	пк	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Основи диригентської майстерності							
Тема 1. Диригентська техніка та її завдання при керуванні хором. Диригентський апарат Основи диригентської техніки.	2		2				
Тема 2. Структура диригентського жесту. Показ вступу та закінчення	5		4				1
Тема 3. Диригентський показ пауз, цезур, подиху, акцентів, штрихів.	4		4				
Тема 4. Звуковедення legato і non legato	2		2				
Тема 5. Диригування творів. Гра хорових партитур, спів хорових партій. Виконання пісень дошкільного репертуару.	5		3		1		1
Разом за змістовим модулем 1.	18		15		1		2
Змістовий модуль 2. Формування умінь та навичок диригування							
Тема 1. Диригування у розмірах 2/4.	3		3				
Тема 2. Диригування у розмірах 3/4	3		3				
Тема 3. Диригування у розмірах 4/4. Аналіз хорових творів.	5		4				1
Тема 4. Фразування. Показ дихання по фразах	3		3				
Тема 5. Диригування творів. Гра хорових партитур, спів хорових партій. Виконання пісень дошкільного та шкільного репертуару (1 клас).	5		3		1		1
Разом за змістовим модулем 2.	19		16		1		2
Усього годин за 1 курс	37		31		2		4

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість год
1	Диригентська техніка та її завдання при керуванні хором. Диригентський апарат . Основи диригентської техніки.	2
2	Структура диригентського жесту. Показ вступу та закінчення	4
3	Диригентський показ пауз, цезур, подиху, акцентів, штрихів.	4
4	Звуковедення legato і non legato	2
5	Диригування творів. Гра хорових партитур, спів хорових партій. Виконання пісень дошкільного репертуару.	3
6	Диригування у розмірах 2/4.	3
7	Диригування у розмірах $\frac{3}{4}$	3
8	Диригування у розмірах 4/4. Аналіз хорових творів	4
9	Фразування. Показ дихання по фразах	3
10	Диригування творів. Гра хорових партитур, спів хорових партій. Виконання пісень дошкільного та шкільного репертуару (1 клас).	3
	Разом	31

6. Теми модульного контролю знань

№ з/п	Назва теми	Кількість год
1	Диригування творів. Гра хорових партитур, спів хорових партій. Виконання пісень дошкільного репертуару.	1
2	Диригування творів. Гра хорових партитур, спів хорових партій. Виконання пісень дошкільного та шкільного репертуару (1 клас).	1
	Разом	2

7. Самостійна робота

№з/п	Назва теми	Кількість год
1	Структура диригентського жесту. Показ вступу та закінчення	1
2	Диригування творів. Гра хорових партитур, спів хорових партій. Виконання пісень дошкільного репертуару.	1
3	Диригування у розмірах 4/4. Аналіз хорових творів.	1
4	Диригування творів. Гра хорових партитур, спів хорових партій. Виконання пісень дошкільного та шкільного репертуару (1 клас).	1
	Разом	4

8. Система поточного і підсумкового контролю знань

(1 курс)

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю.

№	Вид діяльності		Одиниць	Всього
1.	Відвідування практичних занять	1	31	31
2.	Робота на практичних заняттях	10	31	310
3.	Модульний контроль (прослуховування)	25	2	50
4.	Самостійна робота	5	4	20
Всього			411	
З урахуванням коефіцієнта			4,11	

Коефіцієнт - 4,11

1. Опис предмета навчальної дисципліни «Хорове диригування»

Курс	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів: 1</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): 180 годин</p> <p>II курс – 34 год.</p> <p>Тижневе навантаження: 1 год.</p>	<p>Шифр та назва спеціальності: 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: "молодший спеціаліст"</p>	<p>Рік підготовки: II</p> <p>Семестр: 3-4</p> <p>Аудиторних занять - 30 год.: 3 семестр – 15 год. 4 семестр – 15 год.</p> <p>З них практичні заняття - 28 год.: 3 семестр – 14 год. 4 семестр – 14 год.</p> <p>контроль знань – 2 год.: 3 семестр – 1 год. 4 семестр – 1 год.</p> <p>Самостійна робота – 4 год.: 3 семестр – 2 год. 4 семестр – 2 год.</p>

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 3. Удосконалення техніки диригування

Тема 1. Види звуковедення. Диригування на staccato

Тема 2. Агогіка. Види фермат. Ритмічні труднощі.

Тема 3. Робота з електронними нотними виданнями. Засоби художньої виразності у диригентському мистецтві.

Тема 4. Розмір 6/8 та розмір 6/4 по шести і двочастковій схемі.

Тема 5. Удосконалення роботи над виконанням дитячих пісень під власний супровід. Показ ауфтакту шкільної пісні. Гра хорової партитури, спів кожної партії.

Змістовий модуль 4. Засоби музичної виразності

Тема 1. Оволодіння навичками показу рухливих нюансів.

Тема 2. Робота над виразністю жеста.

Тема 3. Мультимедійні комп'ютерні технології у хоровому диригуванні. Ауфтакт. Значення ауфтактів при диригуванні.

Тема 4. Роль дикції під час виконання музичних творів.

Тема 5. Застосування музичних аудіо та відео записів у хоровому мистецтві. Виконання пісень шкільного репертуару (2 клас).

2. Структура навчальної дисципліни

2 курс

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
лекції		практ	сем	пк	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 3. Удосконалення техніки диригування							
Тема 1. Види звуковедення. Диригування на staccato	3		3				
Тема 2. Агогіка. Види фермат. Ритмічні труднощі.	3		3				
Тема 3. Робота з електронними нотними виданнями та Інтернет-ресурсами. Засоби художньої виразності у диригентському мистецтві.	4		3				1
Тема 4. Розмір 6/8 та розмір 6/4 по шести і двочастковій схемі.	2		2				
Тема 5. Удосконалення роботи над виконанням дитячих пісень під власний супровід. Показ ауфтакту шкільної пісні. Гра хорової партитури, спів кожної партії	5		3		1		1
Разом за змістовим модулем 3.	17		14		1		2
Змістовий модуль 4. Засоби музичної виразності							
Тема 1. Оволодіння навичками показу рухливих нюансів	3		3				
Тема 2. Робота над виразністю жеста.	2		2				
Тема 3. Мультимедійні комп'ютерні технології у хоровому диригуванні. Ауфтакт. Значення ауфтактів при диригуванні.	4		3				1
Тема 4. Роль дикції під час виконання музичних творів..	3		3				
Тема 5. Застосування музичних аудіо та відео записів у хоровому	5		3		1		1

мистецтві. Виконання пісень шкільного репертуару (2 клас).						
Разом за змістовим модулем 4.	17		14		1	2
Усього годин за 2 курс	34		28		2	4

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість год
1	Види звуковедення. Диригування на staccato	3
2	Агогіка. Види фермат. Ритмічні труднощі	3
3	Робота з електронними нотними виданнями. Засоби художньої виразності у диригентському мистецтві.	3
4	Розмір 6/8 та розмір 6/4 по шести і двочастковій схемі.	2
5	Удосконалення роботи над виконанням дитячих пісень під власний супровід. Показ ауфтакту шкільної пісні. Гра хорової партитури, спів кожної партії	3
6	Оволодіння навичками показу рухливих нюансів	3
7	Робота над виразністю жеста.	2
8	Мультимедійні комп'ютерні технології у хоровому диригуванні. Ауфтакт. Значення ауфтактів при диригуванні	3
9	Роль дикції під час виконання музичних творів.	3
10	Застосування музичних аудіо та відео записів у хоровому мистецтві. Виконання пісень шкільного репертуару (2 клас).	3
	Разом	28

6. Теми модульного контролю знань

№ з/п	Назва теми	Кількість год
1	Удосконалення роботи над виконанням дитячих пісень під власний супровід. Показ ауфтакту шкільної пісні. Гра хорової партитури, спів кожної партії	1
2	Застосування музичних аудіо та відео записів у хоровому мистецтві. Виконання пісень шкільного репертуару (2 клас).	1
	Разом	2

7. Самостійна робота

№з/п	Назва теми	Кількість год
1	Робота з електронними нотними виданнями та Інтернет-ресурсами. Засоби художньої виразності у диригентському мистецтві.	1
2	Удосконалення роботи над виконанням дитячих пісень під власний супровід. Показ ауфтакту шкільної пісні. Гра хорової партитури, спів кожної партії	1
3	Мультимедійні комп'ютерні технології у хоровому диригуванні. Ауфтакт. Значення ауфтактів при диригуванні	1

4	Застосування музичних аудіо та відео записів у хоровому мистецтві. Виконання пісень шкільного репертуару(2 клас).	1
	Разом	4

8. Система поточного і підсумкового контролю знань

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю.

(2 курс)

№	Вид діяльності		Одиниць	Всього
1.	Відвідування практичних занять	1	28	28
2.	Робота на практичних заняттях	10	28	280
3.	Модульний контроль (прослуховування)	25	2	50
4.	Самостійна робота	5	4	20
Всього			378	
З урахуванням коефіцієнта			3,78	

Коефіцієнт -3,78

9. Методи контролю

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, співбесіда.

Методи письмового контролю: письмове тестування, написання анотацій.

Методи самоконтролю: складання плану роботи, самооцінка, самоаналіз.

10. Критерії і рівні поточного оцінювання знань, умінь і навичок з хорового диригування

Підсумкова кількість балів (макс-10)	Критерії оцінювання
9-10 (високий рівень)	Уміння самостійного використання методичної і спеціальної музичної літератури. Здатність до написання анотацій з детальним аналізом хорових творів. Створення власних інтерпретацій вокально-хорових творів. Професійне виконання пісень шкільного репертуару.
7-8 (достатній рівень)	Достатні методичні знання з хорового диригування. Не зовсім виразне виконання вокально-хорових творів. Середній рівень досконалості у створенні власних інтерпретацій хорових творів. Здатність до самоаналізу та самовдосконалення.
4-6 (середній рівень)	Поверхові теоретичні і практичні знання та навички з хорового диригування. Недостатні навички володіння методичною літературою. Задовільне виконання самостійних тематичних і творчих завдань. Не емоційне виконання

	вокально-хорових творів. Неготовність до створення власних інтерпретацій хорових творів. Помірні здатності до самоаналізу та самовдосконалення.
1-3 (низький рівень)	Нездатність до самостійного опрацювання методичної літератури з хорового диригування і виконання творчих самостійних завдань. Неспроможність до створення власних диригентських інтерпретацій. Наявність помилок під час виконання вокально-хорових творів і детального аналізу хорових творів різних стилів і жанрів. Нездатність виконання пісень шкільного репертуару під власний супровід.

11. Шкала підсумкового оцінювання знань, умінь і навичок з хорового диригування

Підсумкова кількість балів (макс-25)	Критерії оцінювання
23-25	Професійне диригування вокально-хорових творів. Власна диригентсько-виконавська інтерпретація творів різних жанрів і стилів. Емоційне виконання на музичному інструменті пісень шкільного і дошкільного репертуару під власний супровід.
21-22	Здатність майбутніх учителів музики володіти спеціальними диригентськими вміннями і навичками (репертуарними, виконавськими, фаховими). Готовність застосовувати набуті знання і вміння на заняттях з хорового диригування та у практичній роботі з хором колективом..
19-20	Самостійне виконання тематичних і творчих завдань. Достатній рівень теоретичних і практичних знань з хорового диригування. Емоційне виконання пісень шкільного репертуару. Достатні знання з методики по розучуванню вокально-хорових творів.
17-18	Задовільне виконання тематичних і творчих завдань для самостійної роботи. Посередні знання з методики по розучуванню пісень шкільного репертуару. Не емоційне виконання вокально-хорових творів або виконання з великою кількістю технічних помилок.
15-16	Помірні методичні знання з хорового диригування. Не виразне диригування вокально-хорових творів. Середній рівень досконалості у створенні власних інтерпретацій хорових творів. Помірні здатності до самоаналізу та самовдосконалення.

12. Методичне забезпечення курсу

- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ плани практичних занять з хорового диригування;
- ✓ навчальні посібники з диригування;
- ✓ музично-хорова література;
- ✓ методична література з хорового диригування і хорознавства;
- ✓ оновлена програма музичного виховання у школі;
- ✓ перелік основних термінів та понять з дисципліни;
- ✓ аудіоплейер з записами хорової музики у форматі mp3;
- ✓ хрестоматії з репертуаром хорових творів.

13. Очікувані результати

Після проходження курсу навчальної дисципліни з хорового диригування, згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти повинні **знати**:

- провідну мету і завдання педагогічної діяльності в напрямку художньо-естетичного виховання засобами хорового мистецтва;
- специфіку добору дидактично - доцільного музичного матеріалу з урахуванням загально- естетичного та музичного розвитку дитини;
- методiku вивчення хорових творів;
- закономірності музичного сприйняття, психологічні особливості музичного розвитку дітей різного віку засобами музичного мистецтва;
- специфіку виконання репертуару з програм музичного виховання в дошкільному навчальному закладі та в загальноосвітній школі.

Після проходження курсу навчальної дисципліни з хорового диригування, згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти повинні **вміти** :

- грати хорову партитуру твору;
- розкрити авторський задум та виразно донести його до слухача;
- точно відтворювати інтонаційний зміст кожної хорової партії;
 - самостійно добирати дидактично доцільні зразки музичного мистецтва для дітей з урахуванням особливостей різних вікових категорій;
 - володіти грою на фортепіано та вокалом для виконання пісень дитячого репертуару, що входять до програм загальноосвітньої школи та ДНЗ;
 - грамотно, професійно проводити роботу з хором;
 - вдосконалювати навички диригування хорових творів без супроводу;
 - застосовувати диригентську техніку у практичній роботі з хором.

14. Рекомендована література

Базова

1. Хорові твори українських композиторів для жіночого та дитячого хору. Навчальний репертуарний посібник . 2-ге видання / Упор. І.О. Зеленецька. – Кам'янець-Подільський:Абетка, 2013. – 160 с.
2. Даруйте радість людям. Хорові твори для дітей різного віку та виконавських можливостей. Навчальний посібник / Упор. І.О. Зеленецька. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2012. – 168 с.
3. Олексюк О.М. Музична педагогіка: навч. посіб./О.М.Олексюк.– К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 248 с.
4. Теряєва Л.А. Розучування нової пісні на музичних заняттях з дошкільниками / Л.А. Теряєва // Музичний керівник Спеціалізований журнал за підтримки Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. №7, 2012. - с. 18-23; с. 23-25.
5. Растригіна «Формування фахових компетенцій у класі хорового диригування як основа професіоналізму майбутнього педагога-музиканта», с.3. Хорове мистецтво України та його подвижники : матеріали другої міжнародної науково-практичної конференції / Ред.-упор. П.Гушоватий, З.Гнатів. - Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2012. - 308 с.
6. Теряєва Л.А. Духовний розвиток майбутніх учителів музичного мистецтва на заняттях з хорового диригування/ Л.А. Теряєва // Духовність особистості в системі мистецької освіти: зб. пр. наук. шк. д-ра пед. наук, проф. О.М. Олексюк. Вип.2 / Київський ун-т ім Б. Грінченка. – К : Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 58-62 с.

Додаткова

1. Амирова Л. Т. Дирижирование и чтение хоровых партитур [Текст]:практическое пособие / Л. Т. Амирова. – Уфа: Изд-во БГПУ, 2010. – 60 с.

2. Олексюк О.М. Вступ до спеціальності: музичне мистецтво. Модуль 2: навч. посіб./ О.М.Олексюк, Г.Г. Кондратенко, О.Д. Ляшенко. - К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2011.- 132 с.
3. Доронюк В. Методика викладання диригування. – Івано-Франківськ, 2005. – 42 с.
Доронюк В. Курс техніки диригування. – Івано-Франківськ, 2004. – 30 с.
4. Зимовець Ю.М. Основи диригентської техніки. Методичний посібник. – Херсон, 2004
5. Давидова Л.К. Ми живемо в Україні: Зб.муз.творів: Навч.посіб. для дітей дошк. віку. – К.: Наш час, 2005. – 63 с.: нот.
6. Доронюк В., Серганюк Л., Серганюк Ю. Диригент шкільного хору: навч. посіб. / В.Доронюк. – Івано-Франківськ, 2010. – 45 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Стефіна Н. В. Хрестоматія з хорового диригування. Випуск II. Частина 1 Навч.-метод. посібник для студентів ВНЗ. / Н. В. Стефіна – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. – 270 с. <http://www.twirpx.com/file/2319254/>

2. Стефіна Н. В. Хрестоматія з хорового диригування. Випуск II. Частина 1 Навч.-метод. посібник для студентів ВНЗ. / Н. В. Стефіна – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – 152 с. <http://www.twirpx.com/file/2319270/>

3. Стефіна Н. В. Хрестоматія з хорового диригування. Випуск II. Частина 1 Навч.-метод. посібник для студентів ВНЗ. / Н. В. Стефіна – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – 161 с. <http://www.twirpx.com/file/2319271/>

4. Стефіна Н. В. Хрестоматія з хорового диригування. Випуск II. Частина 1 Навч.-метод. посібник для студентів ВНЗ. / Н. В. Стефіна – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – 229 с. <http://www.twirpx.com/file/2319256/>

5. Стефіна Н. В. Хрестоматія з хорового диригування. Випуск II. Частина 1 Навч.-метод. посібник для студентів ВНЗ. / Н. В. Стефіна – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – 286 с. <http://www.twirpx.com/file/2319272/>

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського, <http://www.nbuv.gov.ua/>

2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського, www.dnpb.gov.ua/

3. Федорченко, В.К. (2005) Розвиток творчого мислення студентів на індивідуальних заняттях з хорового диригування. ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка (21). pp. 139-141.

<http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/2230>

4. Библиотека Гумер, <http://www.gumer.info/>

5.Електронна бібліотека книг по хорознавству,

<http://hor.by/methodus/bibliography/books-2/>

6.Робота диригента з хоровим колективом,

culturalstudies.in.ua/2009_metod_klub_2.php